

מלוץ יקרוץ ויהושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מִי־הָרְאָה חֶזְקָא

חֶזְקָא דְאִזְרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

הכפרה בימינו מישועתו של הקב"ה

שה' יתברך הוא מורה לחוטא הדרך הישר שה' יתברך הוא הישר, ומאחר שהוא הישר הוא גם כן מורה הדרך הישר לאדם. [ועוד כי מפני כי הרעה מוכן לרשעים בסוף והוא יתברך טוב, והטוב רוצה בטוב ולא ברע שיהיה לרשע, ולפיכך מצד ב' בחינות מה שהוא יתברך טוב וישר ראוי שה' יתברך מורה לחטאים שהם הולכים בדרך מעוקם מורה להם אל דרך הישר ולהציל אותם מן הרעה אשר מוכן לרשעים (מהר"ל שם)].

ישועת הקב"ה הן לאדם והן לבהמה

דרוש נאה דרש על כך הרה"ק רבי שלמה קלוגר ע"ה (גבורות שלמה תזריע). במסורה מציינו ארבע פעמים 'אדם' - 'אדם כי יהיה בעור בשרו' (ויקרא יג ב), 'אדם כי יקריב מכם קרבן' (שם א ב), 'אדם כי ימות באוהל' (במדבר יט ד), 'אדם ובהמה תושיע ה'" (תהלים לו ז). וארבעה אלו כנגד ארבעת התשובות שאמרו בירושלמי. כנגד ששאלו לחכמה ואמרה 'חטאים תרדף רעה' נאמר 'אדם כי יהיה בעור בשרו שאת', דהיינו יסורים שהם הרעה הרודפת את החטאים. כנגד ששאלו לנבואה ואמרה 'הנפש החוטאת היא תמות' נאמר 'אדם כי ימות באוהל'. כנגד מה שאמרה תורה יביא קרבן נאמר 'אדם כי יקריב מכם'. וכנגד דברי הקב"ה 'עשה תשובה ויתכפר נאמר 'אדם ובהמה תושיע ה'.

והנה, בתשובת השנים הראשונים שהם הנבואה והחכמה, יוצא ממנה רעה הן לאדם והן לבהמה [ראה בשערי תשובה לרבינו יונה (שער ג' קז): כי מי שהוא חייב מיתה בידי שמים עולה מות בחלונותיו, ובעלי חיים מקנה קנינו מתים, פרתו רועה באפר והיא מתה, תרנגולתו רועה באשפה והיא מתה, וידבק המוות בו עד כלותו אותן], וגם בעצת התורה 'יביא קרבן ויתכפר' עדיין הוא רעה לבהמה כי נשחטת היא לקרבן. אך בדברי הקב"ה הוא ישועה לכל הן לאדם והן לבהמה, ויפה מרמז על כך הפסוק 'אדם ובהמה תושיע ה', שבדברי הקב"ה הוא ישועה לאדם ולבהמה. ודברי פי חכם חן ושפתיים ישק.

'על כן יורה חטאים בדרך' יורה לחטאים דרך לעשות תשובה. ובפסיקתא דרב כהנא (כד ז) וכן בילקוט (יחזקאל רמז שנח) נוסף, שאלו לתורה חוטא מה עונשו, אמרה להם יביא אשם ויתכפר לו.

ביאר המהר"ל מפראג ע"ה (נתיבות עולם נתיב התשובה פ"א): במדרש הזה בא לבאר כי אם שהאמת הוא שמצד השכל אין ראוי שיהיה לחוטא תשובה, מכל מקום יש לאדם תשובה, ואף כי נפלאת היא בעינינו. וזה שאמר 'טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך', ורוצה לומר

אדם כי יקריב מכם (א ב). בירושלמי מובא (מכות פ"ב ה"ו): אמר רבי פינחס 'טוב וישר' (תהלים כה ח), למה הוא טוב, שהוא ישר, ולמה הוא ישר, שהוא טוב, 'על כן יורה חטאים בדרך' (שם) שמורה דרך תשובה. שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו, אמרו להם 'חטאים תרדף רעה' (משלי יג כא). שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו, אמרה להן 'הנפש החוטאת היא תמות' (יחזקאל יח ד). שאלו לקודשא בריך הוא חוטא מהו עונשו, אמר להן 'יעשו תשובה ויתכפר לו'. היינו דכתיב

מילתא דפליאה

הגעלת הנפש - ההכנה הנדרשת קודם הפסח

עבודתנו עתה קודם התקדש עלינו החג בו בחר בנו מכל עם, כתב השל"ה הקדוש (מצה עשירה דרוש ג' אות תד): כבר נודע (ברכות ז). היצר הרע הוא החומץ והמנוול, שאור שבעיסה, ואין ביעור חמץ אלא שריפה (פסחים ה); אם פגע בך מנוול משכהו לבית המדרש, דכתיב (ירמיה כג, כט) 'הלוא כה דברי כאש' (סוכה נב). ענין הגעלת כלים, פליטת זוהמת היצר הרע, להעביר כתמי העוונות. ומי שלא נתחמם כל כך ביצר הרע, ומורק ושוטף פנים וחוף - סוד טהרה וקדושה. ומי שתשמישו ברותחין, צריך להיות נכוה ברותחין, בתשובה חמורה. ויש שצריך ליבון עד שהניצוצים נתזות ממנו, כמו ענין נתן דצוציתא (שבת נו). וכלי חרס חרסי אדמה שאינן יוצאות מדפיים לעולם, אין להם תקנה אלא בשבירה, שבירתן מיתתן (בבא קמא נד). וכו'. וסדר הנכון, יפשפש אדם במעשיו, ויבדוק חמץ הנגלה וגם החמץ הנסתר. והבדיקה לאור נר יחיד, רצה לומר, לה' לשמו, 'ה' אורי וישעי' (תהלים כז א). ו'אור לארבעה עשר' מציל מן 'נאום ה' אשר אור לו בציון' וגו' (ישעיה לא ט) שהוא הגיהנם וכו'. ויבדוק כל החורין וסדקין (פסחים ח), כי הקדוש ברוך הוא בוחן לבבות. גם הרבה עבירות שהאדם דש בהן ונשכחות ממנו, הקדוש ברוך הוא זוכר כל הנשכחות, על כן יבדקם לתקנם בעודו בחיים חיותו. ועיין שם שמבאר כל דיני ביעור חמץ היאך מורים לנו דרך להיטהר מכל סיג ופגם בנפשותינו.

ומסיים שם: כל אלו טהרות חייב לטהר ברגל, בזה מועד בצאתנו ממצרים, שהוא תכלית חידוש העולם, ואז בחר בנו מכל העמים כו'. וכבא מועד, אז מקרא קודש, נעשינו בת זוג להקדוש ברוך הוא, כמשוש חתן לכלה, כן יציאת מצרים כנודע. ועל כן, חסידים ואנשי מעשה אומרים שיר השירים בליל שמורים, עכל"ק. ומכאן ישכיל המשכיל להתעורר להגעיל ולהפליט ממנו כל מרעין בישין, והדרך להגיע לכך היא ע"י התורה הנקראת אש, וכך יבוא טהור להיותו ראוי להשראת השכינה בליל קדוש זה וכמו שאומרים בהגדה 'ובמורא גדול' זה גילוי שכינה.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

רמז לג' עיקרי הקדושה בעולם הזה

כסף שיש בו צורה. וזהו 'וצרת הכסף', שתעשה צורה קדושה על הכסף בידך, אשר ברשותך. 'והלכת אל המקום' כו', רצה לומר ותלך עם ממונך בדרכי השם אשר יבחר ד' בו, 'ונתת הכסף בכל אשר תאווה נפשך', פירוש שתעשה עם ממונך דברים שהנפש מתאוה ולא הגוף העכור החומד ומתאוה לתענוגי והבלי עולם וכו', עד כאן לשון קדשו.

וכדרך שראינו בקדושת האכילה והעיניים שזוכה לבוא על ידם לדרגת צדיק ולהיות לפני ה', כן גם בקדושת הממון זוכה לבוא לפני ה', כפי שהמשיך הנועם אלימלך שכאשר יתנהג בממונו בקדושה יבוא לנאמר אחר כך 'ואכלת לפני ה'' שעל ידי זה תזכה לעשות מצוות ה' ככל הצדיקים.

תאות הממון מביאה לעצבות ולבחינת עבודה זרה

ובליקוטי מוהר"ן (מהדו"ק תורה כג) מבאר עוד כי הנופלים בתאוות הממון מסתירים את אור פניו יתברך, ולהיפך זוכה לגלות פני ה', ונביא מלשונות גחלי האש שאמר בקדושתו: ואלו בני אדם הנופלים בתאוות ממון, ואינם מאמינים שהקב"ה יכול לפרנס את האדם בסיבה קלה, ורודפים אחר פרנסתם ביגיעות גדולות, והם אוכלי לחם בעצבון. כמו שכתוב (בראשית ג יז) 'בעצבון תאכלנה', ועצבות הוא מרה שחורה. אלו בני אדם נקשרים בפנים דסטרא אחרא, אלהים אחרים, חושך, בחינת מיתה, כמו שכתוב (איכה ג ו) 'במחשכים הושיבני' וכו'. ועליהם נאמר (יחזקאל ז יט) 'וזהבם לנדה', היינו בחינת עבודת אלילים, כמו שאמרו חז"ל (שבת פב.) מנין לעבודת אלילים שמטמא כנדה שנאמר (ישעיה ל כב) 'תזרם כמו דוה'. אבל אלו בני אדם שמשאם ומתנם באמונה, הם דביקים באור הפנים דקדושה.

ועולים הדברים עם פתח דברינו משמו של הרבי מרוזין ע"ה, שע"י התגברות הקדושה בתאוות אלו זוכה להיות לפני ה', וכמאמר הכתוב 'צפונה לפני ה'' - שע"י 'צפונה' הרומז לקדושת הממון, זוכה להגיע ולהיות 'לפני ה'.

מרופשיץ ע"ה (בא ד"ה ומה שכתוב) כי מ' פתוחה וסתומה רומזים לפיו של האדם, כי בכדי לומר אות מ"ם נצרך להשתמש גם במ' סתומה, וכל עוד שאינו מסיים במ' סתומה, אינו יכול לומר את שמה של האות. ולכן האות מ' רומזת על הדיבור, כי כמו אמירת האות מ' כך גם דיבורו של האדם, כשפותח פיו לדבר אינו מסיים דיבורו עד שסותם את פיו. אך אם מניח ליצר להיכנס בין פתיחת דיבורו לסגירת פיו, ומדבר דברים אסורים נעשה מזה 'מצרים', דהיינו מ' פתוחה וס' סתומה והיצר ביניהם, שזה היה רצון מצרים לפעול שיהיה הדיבור בגלות.

וזאת לימדונו רבותינו בתורה שבעל פה שעיקרה היא אמירת פיו, שלא כתורה שבכתב שעיקרה היא מה שנכתבה בספר, ועל כן פותחת (ברכות ב.) באות מ' פתוחה - 'מאימתי קורין את שמע', ומסיימת (עוקצין פ"ג מ"ב) במ' סתומה - 'ה' יברך את עמו בשלום' (תהלים כט יא), כי כאשר אדם פותח פיו - ידבר בתורה, וכשמסיים לימודו יסגור פיו, ולא יתן ליצר לבוא אל ביתו בדיבורו סרק והבל, ועל אחת כמה וכמה דיבורים אסורים.

הנותן כל מחשבותיו בממונו אינו יכול להרגיש בקדושה

עניינה של קדושת הממון הלא היא כתובה עלי ספר הקדוש **נועם אלימלך** (ראה ד"ה וכי ירבה) וזה לשונו: וכי ירבה ממך הדרך' (דברים יד כד). רצה לומר אבל אם יהיה דרכי השם רב וגדול בעיניך באומרך, 'כי לא תוכל שאתו' - שבלתי אפשרי לעמוס עליך המשא הזאת, 'כי ירחק ממך המקום אשר יבחר לשכון שמו שם', רצה לומר שיהיה רחוק בעיניך שתוכל לפעול כנ"ל שישכון השם יתברך ברוך הוא בעולמו במלכותו, תדע הסיבה שהביאך לחשוב זאת הוא, מחמת 'כי יברכך ד' בממונך ובכל טובך, 'ונתת בכסף', רצה לומר ולא נתת כל מחשבותיך רק בממונך.

ואמר הכתוב זאת העצה 'וצרת הכסף', דאיתא בגמרא (ב"מ מז:): אין מחללין מעשר שני על אסימון אלא על

וְשַׁחַט אֹתוֹ עַל יַרְךָ הַמְּזֻבָּח צִפְנָה לְפָנָי ה' (א יא). בפתח דברינו נקדים מה שאמרו צדיקים כי הנה ענייני הקדושה רבים הם, שבכל דבר ודבר יכול ואף נדרש מהאדם לקדש את עצמו לעשות הדברים לשם פועלן, וכשהולך בדרך זו מקדש את עצמו ואת סביבתו וזוכה להשראת השכינה. אך עיקרי התעצמות הקדושה עיקרם בשלושה אלו, קדושת האכילה, קדושת הממון וקדושה בדברים שנפשו של אדם מחמדתן ובכלל זה קדושת הברית והנוגעים אליה, כשמירת העיניים והמחשבה וקדושת הבית.

אמר **הרבי הקדוש רבי ישראל מרוזין ע"ה**, דבר זה רמזה לנו תורה בנועם אמריה: **ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה'**, ללמדנו כי כדי שיבוא האדם לפני ה' יש לו לשחוט ולמעט בדברים הרמוזים כאן. **על ירך רומז על קדושת הברית שבירך. המזבח - קדושת האכילה, שכידוע שולחנו של אדם הרי הוא כמזבח. צפונה - רמז לתאוות הממון וכדכתיב (איוב לז כב) 'מצפון זהב יאתה'. ואז יוכל להיות לפני ה'**, שבכך מתקדש כל גופו ונעשה ראוי להיות לפני ה'.

שמירת הפה והעיניים - הדרך להגיע לדרגת צדיק

קדושת פיו ועיניו של אדם ידוע כי הם המה הדרכים להיות צדיק, וכבר כתב **רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה** בספרו קדושת לוי (ליקוטים ד"ה אותיות), שסדר האותיות הוא: ס' ע' פ' צ', ורמז יש בסדר זה דווקא, כי האות ס' היא האות היחידה הסגורה וחתומה מכל צד, וללמדנו, כי כאשר תסגור עיניך מלהביט ברע חס ושלום, וכן תחתום את פיך מלדבר רע חס ושלום, שהפה והעין רמוזים הם באותיות ע' ופ', תזכה לבוא לדרגת צ'דיק.

כשאינו שומר פיו נעשה בחינת 'מצרים'

אך חס ושלום באם מניח ליצר להיכנס בתוך דיבורו נעשה מכך בחינת 'מצרים', כמו שכתב **הרה"ק רבי נפתלי**

חשיבות ויקרת עבודת ה' בדורות אלו

שאל רבי חיים, מה נענה אנחנו אזובי הקיר אם בארזים נפלה השלהבת והתענו על חטא קטן תעניות למכביר. ענה לו **האר"י הקדוש**: בזמן הזה בחשכת הגלות אף צעקה ואנחה אחת אמיתית מישראל מעומק לבו נחשב כהתעניות משנים הקדמונים.

הוסיף על כך **הישמח ישראל** (חנוכה אות נ"ו), את זה אמר האר"י הקדוש בדורו, אם כן בדורנו אנו שירדנו פי כמה וכמה מדורו המופלא של האר"י, על אחת כמה וכמה שכל זעקה אמיתית הבוקעת מעומק ליבו של יהודי, עושה רושם ופועלת יותר מתעניות וסיגופים של דורות הראשונים.

הדור הממעיט שמכוון ליבו לשמים חשוב כמרבה ואף יותר

זהו שאמרו חז"ל במשנה (מנחות קי.): נאמר בעולת בהמה (ויקרא א ט) 'אשה ריח ניחוח', ובעולת עוף (שם פסוק יז) 'אשה ריח ניחוח', ובמנחה (שם ב ב) 'אשה ריח ניחוח', לומר לך, אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים.

וכך נפסק בשולחן ערוך (או"ח סי' א ס"ד): טוב מעט בכוונה מהרבות שלא בכוונה, וכתב **המגן אברהם** על זה: אף על פי שהמרבה כיוון ליבו גם כן, מכל מקום אם הממעיט לא היה סיפק בידו לעשות, הרי הוא רצוי לה' יתברך כמו המרבה, וכן מוכח מדברי הגמרא שקרבן עולת העוף של עני שנאמר 'אשה ריח ניחוח' הינו כמו עולת בהמה שמביא העשיר.

לכך אף אם אמנם ובדורנו קשה להיות 'מרבה', אך כשנעשים הדברים בכוונה עמוקה שבלב לעשות רצון יוצרי וקוני אף כי טבע העולם מטריד ומבלבל, עליהם נאמר 'טוב מעט בכוונה'. ועוד יותר מכך, שנחשבת עבודת הדורות האחרונים למעלה מעבודת הדורות הראשונים כפי שהתבאר בדברי האר"י, והוא הדבר שרצה נותן התורה ללמדנו באמרו **נפש** כדרשת חז"ל 'מי דרכו להביא מנחה עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו', כי כמו שבזמן שבית המקדש היה קיים נחשב קרבנו של עני כאילו הקריב נפשו כן גם בדורנו דור עני שאין עני אלא בדעת, דור עני במצוות בתורה וברוחניות, מעלה עליהם הכתוב כאילו הקריבו ישראל נפשם.

(אגדות ד"ה ראש השנה) על הכתוב (תהלים קטז ו) 'דלותי ולי הושיע' ודרשו רבא בגמרא (פסחים קיח: ר"ה יז.): אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, אף על פי שדלה אני במצוות לך אני, ולי נאה להושיע, ע"כ. והקשה **הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא ע"ה** מדוע 'לי נאה להושיע' אם 'דלה אני במצוות'.

אך היא הנותנת, ודווקא מפני שאני דלה במצוות - לי נאה להושיע, שכן בדורות הראשונים הייתה התורה והיראה במעלה העליונה ובחשיבות גדולה ודבר ה' היה יקר בימים ההם, ואיש שעסק בתורת ה' ועבודתו היו מחשיבים ומחזיקים אותו ומתוך שלא לשמה בא לשמה, ממילא אין חידוש כל כך שהיו גדולים בתורה ויראה, כי מתחילה היו עוסקים בתורה שלא לשמה שייקראו רבי, ומתוך זה הגיעו ובאו ללימוד לשמה.

אבל עתה בעוונותינו הרבים בעקבא דמשיחא שנתקיים בנו מאמר חז"ל (סוטה מח): 'חכמת סופרים תסרח ויראי חטא ימאסו' בעיני המון עם ואין משען ומשענה, כי גם אם ילמד הרבה תורה לא יחשיבוהו לגדול בשל כך, נמצא שלא שייך מתוך שלא לשמה יבוא לשמה, ועם כל זה אם יתייגע בתורה ועבודה ולא ישגיח על המלעיגים עליו, חשוב ויקר בעיני הקב"ה התורה והתפלה שלו יותר מבדורות הראשונים. ולכן כיוון ש'דלותי' ש'דלה אני במצוות' - שהמצוות שלי הם בדלות ובשפל המדרגה למול דורות הראשונים, לכך 'לי נאה להושיע' שלמרות שאיני נחשב בעיני ההמון אני עובד אותך.

זעקה אמיתית מעומק הלב בדורנו פועלת יותר מתעניות וסיגופים של דורות הראשונים

וכך שאל **רבי חיים ויטאל ע"ה** את רבו **האר"י הקדוש ע"ה**, על מה שאמרו בירושלמי (שבת פ"ה ה"ד) שפעם אחת יצאה פרתו של רבי אלעזר בן עזריה ברצועה שבין קרניה והושחרו שיניו מרוב תעניות שהתענה על כך. אם כן,

וּנְפֶשׁ כִּי תִקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַה' סֵלֶת יְהִיָּה קָרְבָּנוּ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לְבִנְהָ (ב א). אמרו רבותינו בגמרא (מנחות קד:): אמר ר' יצחק, מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה 'נפש'. אמר הקדוש ברוך הוא, מי דרכו להביא מנחה, עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני.

חיזוק גדול יש לנו ללמוד מקרבנו של העני הנחשב כאילו הקריב את נפשו, שכמו כן הוא גם בדורות, שיש דורות עשירים ויש את דורותינו האחרונים שבבחינת 'עני' - 'אין עני אלא בדעת' (נדרים מא.), בוודאי מעלה עליהם הכתוב כאילו הקריבו נפשם בעבודתם את ה' עם כל המניעות וקטנות המוחין, וחשובים הם עוד יותר מכל אותם דורות הראשונים כמלאכים.

כי הנה ידועים המה דברי **האר"י הקדוש ע"ה** שענה לתלמידו המובהק **רבי חיים ויטאל ע"ה**, ששאלו, איך אומר לי שנפשי מעולה, הרי הקטן שבדורות ראשונים היה צדיק וחסיד שאי אפשר להגיע לעקבו. אמר לו האר"י, דע כי אין גדלות הנפש תלויה כפי מעשה האדם רק כפי הזמן והדור ההוא, כי מעשה קטן מאוד בדור הזה שקול בכמה מצוות גדולות שבדורות אחרים, כי בדורות אלו הקליפה גוברת מאוד לאין קץ מה שאין כן בדורות ראשונים, עכ"ל"ק.

בדורות אלו אשר חכמת חכמים תסרח ועם זאת עוסק בתורה ובמצוות חשוב יותר

לתבונה רבה נדרשים אנחנו להבין מהותם של דברים, שכן ידוע גדול הדורות הראשונים אשר היו גדולים בשיעור קומתם מן האחרונים, כאשר אמרו חז"ל (שבת קיב:): 'אם ראשונים בני מלאכים, אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים, אנו כחמורים', וככל שחולפים הדורות כך הם מתמעטים והולכים, אם כך כיצד ניתן לומר שעבודת ה' בדורנו שקולה פי כמה מעבודת דורות הראשונים. אלא הוא הדבר, שדווקא בגלל שאנחנו בדור של הסתר פנים וחכמת חכמים תסרח, משום זה נחשבת כל עבודה קטנה עוד יותר מתעניות וסיגופים ועבודתם הגבוהה של דורות הראשונים.

נבין זאת יותר במובא בדברי **יחזקאל**

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להפיץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל

